

جستاری در سنت و مدرنیسم و تأثیر آن بر صنایع دستی

دکتر ابولقاسم دادور

نارنج فریب پور شهر یاری

فرناز عرب نیا

www.ketaboo.ir

سرشناسه:	دادور، ابوالقاسم، ۱۳۴۱-
عنوان و نام پدیدآور:	جستاری در سنت و مدرنیسم و تأثیر آن بر صنایع دستی/ مولفان: ابوالقاسم دادور، نازنین قریب پور شهریاری، فرناز عرب نیا.
مشخصات نشر:	تهران: مرکب سپید، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری:	۵۰۰ص: مصور.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۵۴۵۹-۲۲-۷
وضعیت فهرست نویسی:	فیبا
یادداشت:	کتابنامه: ص. ۴۸۷.
یادداشت:	نمایه
موضوع:	صنایع دستی-- ایران
موضوع:	تجدد-- ایران
موضوع:	تجدد
موضوع:	سنت و سنت گرایی
موضوع:	تجددگرایی(هنر)
موضوع:	فراتجدد
کتابخانه افزوده:	قریب پور شهریاری، نازنین، ۱۳۵۷-
کتابخانه افزوده:	عرب نیا، فرناز، ۱۳۵۶-
کتابخانه افزوده:	دانشگاه الزهراء
رده بندی کنگره:	۱۳۹۳ج۲د/۱۰-۷۲۲
رده بندی دیویی:	۷۴۵/۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی:	۳۴۶۵۲۳۵

www.morakabsepid.com

عنوان کتاب: جستاری در سنت و مدرنیسم و تأثیر آن بر صنایع دستی
مولفان: دکتر ابوالقاسم دادور (عضو هیئت علمی دانشگاه الزهراء)،
نازنین قریب پور شهریاری، فرناز عرب نیا * ویراستار: حمیدرضا توسلی *
ناشر: مرکب سپید * مدیر اجرایی: دکتر فاطمه عباسی *
صفحه آرا: حبیب عزیزی * طرح جلد: رویا روزبهانی *
نوبت چاپ: اول ۱۳۹۴ * تیراژ: ۱۰۰۰ جلد * شابک: ۵۴۵۹-۲۲-۷-۶۰۰-۹۷۸ *
قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان

مراکز پخش: انتشارات مرکب سپید ۰۹۱۲۵۱۳۷۶۲۶ و دانشگاه الزهراء ۰۲۱۸۸۰۴۸۹۳۳

حق چاپ برای ناشرین محفوظ است

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	مقدمه
	* فصل اول
۱۱	سنت
۱۲	- مفهوم سنت در لغت
۱۴	- سنت در تعالیم اسلامی
۱۵	- سنت در عرف متفکران
۱۹	- هنر سنتی
۳۱	هنر مقدس
۳۵	هنر دینی
۴۳	هنر اسلامی
۴۹	- هنر و هنرمند سنتی
۵۶	- برداشت از سنت
۶۰	- بازگشت به سنت
۶۴	- سیاستهای فرهنگی و اقتصادی در جامعه‌ی سنتی

* فصل دوم

۷۱	مدرنیسم
۷۱	- واژه و مفهوم مدرن
۷۵	- مدرنیسم
۸۰	- مدرنیته
۸۵	رسانس
۸۸	رفورماسیون
۹۰	عصر روشنگری
۹۳	انقلاب صنعتی
۹۸	- دستاوردهای مدرنیته
۱۰۳	حوزه اجتماعی
۱۰۸	حوزه فرهنگی
۱۱۰	رسانه‌های گروهی
۱۱۱	حوزه علم
۱۱۳	بحران موج مدرن
۱۱۵	- مدرنیته و جوامع
۱۲۱	- هنر مدرن
۱۲۲	هنر مدرن و زیبایی‌شناسی
۱۲۶	هنر مدرن، بیان آرمان‌گرا
۱۲۹	کارکرد اجتماعی هنر مدرن
۱۳۶	هنر مدرن و اطلاع‌رسانی

* فصل سوم

- ۱۳۹ تعامل سنت و مدرنیسم
- ۱۳۹ - جامعه‌ی سنتی و جامعه‌ی مدرن
- ۱۴۷ - پیشرفت در دنیای سنتی
- ۱۵۳ - شاخصه‌های مدرنیته و سنت
- ۱۵۴ رویارویی فرهنگ‌های سنتی و مدرن
- ۱۵۷ تعامل سنت و مدرنیسم در ژاپن
- ۱۵۹ پیشرفت صنعتی

* فصل چهارم

- ۱۶۳ تعارض سنت و مدرنیسم
- ۱۶۴ - تقابل دیدگاه‌های سنتی و مدرن
- ۱۶۹ - انسان در جوامع سنتی و مدرن
- ۱۸۰ - مدرنیته در جوامع توسعه نیافته
- ۱۸۲ - نشانه‌هایی از مدرنیته

* فصل پنجم

- ۱۸۵ پست مدرنیسم
- ۱۸۵ - واژه و مفهوم پست مدرن
- ۱۸۶ - تاریخچه‌ی پیدایش پست مدرن
- ۱۸۹ - ویژگی‌های پست مدرن
- ۱۹۷ - هنر و سنت در پست مدرنیسم
- ۲۰۰ هنر پست مدرن و جهان سوم

۲۰۳ پست مدرن و هنر ایران

* فصل ششم

۲۰۹ ورود مدرنیسم به ایران

۲۰۹ - ایران از صفویه تا امروز

۲۲۵ - حکومت پهلوی

۲۲۹ - توسعه‌ی صنعتی در ایران

۲۳۱ - رویارویی سنت و تجدد در ایران

۲۳۷ هنر ایران و نوگرایی

۲۳۹ - نقاشی قهوه‌خانه

۲۴۲ - سال‌های شکل‌گیری مدرنیسم

۲۴۴ مؤسسات هنری

۲۴۸ بینال‌های تهران

۲۵۲ - اصالت و هویت هنر ایرانی

۲۵۹ - مکتب سقاخانه

۲۶۷ - دوران پس از انقلاب اسلامی

۲۷۱ هنر سفالگری در پس از انقلاب اسلامی

۲۷۹ نگارگری و نقاشی پس از انقلاب

* فصل هفتم

۲۸۱ صنایع دستی و جایگاه آن در ایران

۲۸۱ - صنایع دستی و ویژگی‌های آن

۲۸۹ - صنایع دستی ایران

- ۲۹۷ - تنوع صنایع دستی در ایران
- ۲۹۷ - نقش صنایع دستی در بهبود اوضاع اقتصادی و اجتماعی
- ۳۰۹ اشتغال‌زایی
- ۳۱۴ - عدم مهاجرت روستاییان به شهرها
- ۳۱۷ صنایع دستی و صادرات
- ۳۳۰ - سنت و تقدس در صنایع دستی
- ۳۳۷ - هویت در صنایع دستی ایران

* فصل هشتم

- ۳۴۱ صنایع دستی معاصر در ایران
- ۳۴۱ - تحول در صنایع دستی
- ۳۴۵ - باز تولید صنایع دستی
- ۳۴۸ - مشکلات صنایع دستی و راهکارهای آن
- ۳۶۴ - سنت و مدرنیسم و بازتاب آن در صنایع دستی
- ۳۷۳ - تأثیر تکنولوژی بر صنایع دستی
- ۳۸۸ - نقش آموزش در صنایع دستی
- ۳۹۳ * نتیجه‌گیری

* فهرست مصاحبه‌شوندگان به ترتیب حروف الفبا

- ۳۹۹ - آقای آیت‌اللهی، حبیب‌الله
- ۴۰۷ - آقای افشار مهاجر، کامران
- ۴۱۰ - آقای اکبری، عباس
- ۴۱۴ - آقای ریخته‌گران، محمدرضا

- ۴۲۰ - آقای زاویه، سعید
- ۴۳۱ - آقای گلکار تهرانی، سعید
- ۴۴۳ - آقای مکی‌نژاد، مهدی
- ۴۴۹ * تصاویر
- ۴۸۷ * فهرست منابع
- ۴۹۷ * نمایه

www.ketab.ir

مقدمه

کشوری با تاریخ کهن و سنت‌های فراوان چون ایران، در عصر تجدد با وضعیتی مبهم مواجه شده است. موضوع تجدد از چند قرن پیش آغاز شد و مفاهیمی چون مدرنیسم، مدرنیزاسیون، مدرنیته و توسعه را در پی داشت. غرب که محل تولد این جریان بود، تجدد را همانند کودکی پرویز و نا این جریان به کشورهای شرقی رسید، تبدیل به غول تجدد شده بود و این برخورد دو قدرت سنت و تجدد بود. سنت ناگزیر در برابر تجدد - که چون گیاه خودرو همه جا وسعت می‌یافت - قرار گرفت و راه گریز آن را بست. ترس از دست دادن سنن و ارزش‌ها تبدیل به مسأله‌ای اساسی در بین سنت‌گرایان و برخی از متفکرین و روشنفکران شد و برای حل این مسأله تلاش‌های فراوانی به عمل آمد کوشش‌های به عمل آمده، گاه مؤثر و گاه بیهوده بوده است. این نکته که بازگشت به گذشته عمدتاً راهی رو به فنا و نابودی است و غیر قابل اجرا، بر همه حتی سنت‌گرایان افراطی نیز روشن است. از انسان معاصر در دنیای مدرن امروز نمی‌توان توقع داشت که در گذشته باقی بماند و این انسان معاصر وارث فرهنگ غنی ایرانی است که فرهنگ و سنت‌ها هویت وی را شکل می‌دهند، کنار گذاشتن یکی و غرق شدن در دیگری اشتباهی است که افراطیون به آن دچار شده‌اند.

همراهی هنر و تجدد نیز از دنیای مدرن پیروی می‌کند، هنر مدرن و تغییرات ژرفی که به یک باره در هنر ما رخ داد، هنر را دچار چالشی ژرف نمود. از میان هنرها، هنر صنایع دستی که معرف سنت کهن ایران و روح والای هنرمند ایرانی است را انتخاب کردیم تا این هنر سنتی را در دنیای مدرن واکاوی نماییم.

برای بازیابی مشکلات و دلایل کاهش کمی و کیفی صنایع دستی لازم دانستیم تا صنایع دستی ایران را که همواره با سنت‌ها و گذشته عجین بوده و از بزرگترین حاملان هویت ملی و بومی ایران به شمار می‌رود را در دنیای مدرن و ارتباط آن با موج مدرن بررسی کنیم. آیا مدرنیسم راه حلی برای خروج صنایع دستی از بحران دارد؟ آیا مدرنیسم سبب پیشرفت این هنر صنعت است و یا برعکس باعث بی‌هویتی و از دست دادن ارزش‌ها و اصالت‌ها خواهد شد؟ و اگر باعث پیشرفت آن می‌شود؛ راهکارهای آن چیست؟

در این خصوص، سنت، مدرنیسم، مدرنیته، مدرنیزاسیون، ماشینیزم، تکنولوژی و صنایع دستی را مورد بحث قرار داده و از نظریات اساتید صاحب نظر در این زمینه جهت پاسخ به پرسش‌های مان بهره بردیم. امید آن که این کنکاش آغاز راه مطالعات و تحقیقات غنی‌تری در زمینه‌ی این هنر محجور باشد.